

FIȘA DE INFORMARE

Consolidarea identității europene prin educație și cultură

DATE DESPRE PROPUNERE

EDU 1

1. **Data adoptării de către Comisie:** 14.11.2017; **responsabil:** Comisia Europeană – Secretariatul general – comisar Tibor Navracsics, educație cultură tineret și sport
2. **Denumire document:** Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor - *Consolidarea identității europene prin educație și cultură. Contribuția Comisiei Europene la reuniunea liderilor din 17 noiembrie de la Göteborg*
3. **Date de identificare:** COM(2017)673
4. **Tipul documentului:** comunicare nelegislativă
5. **Tipul examinării:** fond
6. **Stadiul actual:** a fost trimisă Parlamentului European la data de 17.11.2017 pentru examinare la Comisia pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale și Comisia pentru Cultură și educație

1. CONTEXT

Responsabilitatea de bază pentru politicile din domeniul educației și culturii revine statelor membre, la nivel național, regional și local, însă Uniunea Europeană a jucat un important rol complementar de-a lungul anilor, fapt confirmat în special când vine vorba de activitățile transfrontaliere.

În 2010, UE și-a stabilit două obiective educaționale în cadrul [Strategiei Europa 2020](#), în domeniul cărora s-a realizat deja un progres real: abandonul școlar timpuriu a scăzut, în timp ce absolvirea învățământului terțiar a crescut. Comisia Europeană consideră că a sosit timpul să fie dus mai departe acest demers. Pentru coordonarea acestei reforme, președintele Jean-Claude Juncker a propus, cu ocazia discursului din 13 septembrie 2017 privind [Starea Uniunii](#), o Foaie de parcurs pentru o Uniune mai unită, mai puternică și mai democratică¹. Reuniunea de la Göteborg din 17 noiembrie 2017² a dat ocazia liderilor UE să discute despre consolidarea identității europene prin intermediul educației și culturii, acest lucru referindu-se pe de o parte la **dimensiunea socială a Europei**, iar pe de alta la o reflecție privind **soliditatea identității comune**. După 60 de ani de la semnarea tratatelor de la Roma, urmând motto-ul „*unitate în diversitate*”, UE și statele sale membre au reușit să valorifice bogățiile națiunilor și să își consolideze identitatea europeană, educația și cultura fiind cei mai buni vectori în acest sens în consolidarea sentimentului de apartenență comună și de apartenență la o comunitate culturală.

¹ Cartea albă privind viitorul Europei - Reflecții și scenarii pentru UE-27 până în 2025 - COM (2017)2015.

² Dezbaterile au avut loc în contextul celei de a 30-a aniversări a programului Erasmus și reprezintă o contribuție la pregătirea următorului Consiliu European din 14-15 decembrie 2017. Această reuniune informală a avut loc în marja Summit-ului social pentru creștere și locuri de muncă echitabile, găzduit în comun de Jean-Claude Juncker, președintele Comisiei Europene și de Stefan Löfven, prim-ministru al Suediei.

Liderii europeni au fost invitați să discute despre 6 propuneri esențiale formulate de Comisia Europeană (fără să se aducă atingere deciziei privind următorul cadru financiar multianual) și să ofere o orientare strategică în această privință:

- promovarea, până în 2025, **programul Erasmus+**³ în toate categoriile de cursanți, obiectivul urmărit fiind dublarea numărului de participanți și atragerea celor care vor să urmeze un astfel de program, dar care provin din medii defavorizate;
- elaborarea unei **Recomandări a Consiliului privind îmbunătățirea învățării limbilor străine în Europa**⁴, care să stabilească ca până în 2025 toți tinerii europeni care termină ciclul de învățământ secundar superior să cunoască bine două limbi străine, pe lângă limba maternă;
- elaborarea unei **Recomandări a Consiliului privind recunoașterea reciprocă a diplomelor din învățământul superior și a diplomelor de absolvire a unei forme de învățământ a perioadelor de studii efectuate în străinătate**⁵;
- consolidarea, până în 2020, a capacității de finanțare a **Fondului de garantare** pentru sectoarele creative și culturale;
- adoptarea măsurii pentru **crearea unor universități europene** și înființarea unei Școli de guvernanță europeană și transnațională (**School of European and Transnational Governance**);
- consolidarea dimensiunii europene a **Euronews**⁶.

Dezbaterea⁷ privind educația și cultura face parte din [Agenda liderilor](#). Scopul acestui program de lucru concret este de a orienta acțiunile UE în următorii 2 ani.

2. PREZENTAREA PROPUNERII

Prezenta [comunicare](#) constituie contribuția Comisiei Europene la reuniunea liderilor de la Göteborg și identifică principalele teme, precum și posibilele căi de urmat. Comunicarea prezintă viziunea asupra unui **Spațiu european al educației**, pe baza Noii agende pentru competențe în Europa⁸ și prin investirea în inițiativele tinerilor europeni⁹. Educația este văzută ca o soluție menită să ducă la obținerea de locuri de muncă decente și să răspundă mai bine nevoilor de competențe ale economiei, consolidând reziliența Europei într-un context al schimbărilor rapide și profunde induse de revoluția tehnologică și de globalizare. Prin urmare, este în interesul comun al tuturor statelor membre să valorifice întregul potențial al educației și culturii și să trăiască identitatea europeană în deplina sa diversitate.

Temei juridic, subsidiaritate și proporționalitate - În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre sunt cele care dețin competențe la nivel național, regional și local, în ceea ce privește educația și cultura. Competențele Uniunii se limitează la încurajarea cooperării, la sprijinirea și completarea acțiunilor întreprinse la nivel național. De asemenea, acțiunea Uniunii prevede posibilitatea finanțării programelor educaționale și culturale

---

³ De exemplu, după 30 de ani de existență, programul Erasmus (Erasmus+ începând din 2014) a permis unui număr de 9 milioane de persoane să studieze, să se formeze, să predea sau să facă voluntariat într-o altă țară.

⁴ Consolidarea identității europene prin educație și cultură; #FutureOfEurope #EURoad2Sibiu – [învățarea limbilor străine](#).

⁵ Această recomandare ar putea fi însoțită de un nou proces, care valorifică experiențele dobândite prin mecanismele de cooperare existente, în scopul facilitării acestei recunoașteri și al continuării procesului de validare transfrontalieră a certificatelor de formare și de învățare pe tot parcursul vieții („**procesul Sorbona**”).

⁶ În 1993, a fost creat Euronews, de o serie de radiodifuzori publici naționali din Europa, obiectivul fiind instituirea unui radiodifuzor public european care să ofere acces la informații independente, de înaltă calitate, cu perspectivă paneuropeană. La acel moment, proiectul viza participarea la procesul de consolidare a identității europene. În acest scop, fără să devină acționar, UE a furnizat sprijin financiar acestui post de televiziune, a sprijinit difuzarea de programe în nouă limbi ale UE, precum și a serviciilor de difuzare în limbile arabă și farsi. În prezent, finanțarea UE reprezintă 36% din bugetul Euronews (25 milioane euro pe an).

⁷ Această reuniune informală a avut loc în marja [Summit-ului social pentru creștere și locuri de muncă echitabile](#). Cu această ocazie, [Pilonul european al drepturilor sociale](#)⁷ a fost proclamat în comun de Parlamentul European, Consiliu și Comisie. Pilonul vizează consolidarea acquis-ului social și garantarea mai eficientă a drepturilor cetățenilor.

⁸ COM(2016)381.

⁹ COM(2016)94 - Investiția în tinerii Europei și COM(2016)941- Îmbunătățirea și modernizarea educației.

(Erasmus pentru educație și Media pentru cultură sunt programele cele mai longevive și mai populare).

Documentul urmărește:

1. **O Agendă europeană comună** privind educația și cultura, prin prisma unei Europe care se confruntă cu o serie de provocări esențiale: digitalizarea continuă, viitorul pieței muncii, modernizarea statelor sociale europene, tendințele demografice, noi modele în materie de comunicare, escaladarea populismului și a xenofobiei, riscul radicalizării și nevoia de consolidare a sentimentului de apartenență comună. Educația și cultura reprezintă soluții posibile la multe dintre aceste provocări, fiind totodată piatra de temelie a unei forțe de muncă productive și creatoare, înalt calificată și flexibilă și respectiv coloana vertebrală a unei economii reziliente. De asemenea, educația primeste constituie fundamentul coeziunii sociale, al mobilității sociale și al unei societăți mai echitabile, dar și baza unei cetățenii active. Totodată, diversitatea culturală a Europei reprezintă o valoare care stimulează creativitatea și inovarea și, în același timp, un spațiu comun care constituie trăsătura distinctă a modului de viață european. Înțelegerea și păstrarea patrimoniului și diversității noastre culturale reprezintă o condiție prealabilă pentru conservarea comunității noastre culturale, a valorilor și a identității noastre comune.

2. **Stimularea mobilității și facilitarea cooperării transfrontaliere** – cetățenii europeni studiază, lucrează, călătoresc și fac schimb de idei. Se constată un interes tot mai mare pentru cooperarea și mobilitatea transfrontalieră, atât pentru cei care studiază, cât și pentru operele culturale și creative din toate statele membre. Unul dintre **obstacolele** identificate în calea mobilității studenților, în pofida procesului de la Bologna¹⁰ și a altor cadre de cooperare care se desfășoară sub egida Consiliului Europei, este **nerecunoașterea diplomelor școlare** din învățământul superior în alte state membre, astfel că tinerii sunt împiedicați să studieze sau să lucreze în altă țară. De asemenea, există multe **obstacole administrative și birocratice** care împiedică instituțiile de învățământ superior și furnizorii de formare să își desfășoare activitatea la nivel transfrontalier în bune condiții. Programele de studii și de formare care conduc la obținerea calificărilor recunoscute în mod automat în mai multe țări sunt în continuare o excepție.

UE a înregistrat **rezultate excelente** în ceea ce privește **promovarea activă a mobilității**, începând cu studenții universitari, elevii din învățământul secundar, elevii din învățământul profesional, tinerii profesioniști, precum și profesori, prin intermediul mai multor programe cum ar fi programul Erasmus+ (2014), Corpul european de solidaritate și proiectul Move2Learn-Learn2Move (din 2017). După finalizarea acestor programe participanții au șanse excelente pe piața muncii. De aceea este timpul să se acționeze pentru realizarea unui **Spațiu european al educației**, dacă se dorește o Europă deschisă, în care mobilitatea pentru învățare să constituie norma, și dacă Europa vrea să rămână un continent al excelenței, un spațiu atractiv pentru a studia, a cerceta și a lucra.

3. **Investirea în oameni și în educarea lor** - investițiile în educație reprezintă un interes comun al tuturor statelor membre și al Europei. Sistemele de învățământ și de formare din Europa sunt de bună calitate, însă au și **neajunsuri**: prea mulți elevi dobândesc doar un **nivel scăzut de competențe** de citire, matematică și competențe digitale¹¹. Pe de altă parte, lipsa **egalității de șanse** este un factor care defavorizează performanțele¹². Calitatea în educație nu înseamnă doar obținerea de rezultate bune, ci a se asigura că **toți** elevii beneficiază de sprijinul de care au nevoie pentru a obține rezultate bune. De asemenea, un aspect-cheie menit să garanteze **o educație de calitate** este garantarea faptului că sistemele educaționale, inclusiv cele de formare profesională, diseminează toate cunoștințele considerate a fi

¹⁰ Inițiat în 1999, procesul de la Bologna este un proces interguvernamental care a facilitat, dar nu a asigurat, recunoașterea reciprocă a diplomelor din învățământul superior din 48 de țări.

¹¹ Cele mai recente date furnizate de Programul OECD pentru evaluarea internațională a elevilor (International Student Assessment - PISA) arată că în UE, un elev din cinci are un nivel insuficient de performanță la citire, matematică și științe. În perioada 2012 – 2015, performanța în UE s-a înrăutățit. În țările pe care s-a realizat studiul OECD din 2012 privind competențele adulților (PIAAC), ponderea adulților care stăpânesc doar la cel mai scăzut nivel de competență scris-citit este de 5-28%, în timp ce 8-32% au competențe numerice la cel mai scăzut nivel.

¹² Copii și adulții care provin din medii defavorizate, din familii cu un nivel scăzut de venituri sau de educație.

competențe esențiale astăzi. Pe de altă parte, învățarea **limbilor străine** reprezintă un aspect specific, pentru dobândirea de bune competențe lingvistice. **Multilingvismul** reprezintă unul dintre cele mai mari atuuri în ceea ce privește diversitatea culturală în Europa și, în același timp, una dintre provocările cele mai importante. Totodată, există o creștere a riscul apariției unui **deficit de forță de muncă** și de competențe în domenii precum **științele, tehnologia, ingineria și matematica**, ceea ce poate frâna inovarea și competitivitatea, deoarece sunt prea puțini studenți care combină științele și tehnologia cu artele.

La nivel european, există 3 factori principali care contribuie la îmbunătățirea educației:

- calitatea profesorilor și a predării, învățarea pe tot parcursul vieții și inovarea și tehnologiile digitale în educație; în acest sens, trebuie intensificat sprijinului pentru profesori, prin intermediul „**Rețelei eTwinning**” și prin furnizarea de cursuri on-line deschise, printr-o componentă a **EU Teacher Academy**, care urmează a fi creată; stimularea **învățării pe tot parcursul vieții**;
- elaborarea unei **Recomandări a Consiliului** privind un cadru al calității pentru educația și îngrijirea copiilor preșcolari;
- elaborarea unui **nou Plan de acțiune în domeniul educației digitale** în scopul de a se promova metode de predare inovatoare, personalizate și digitale și tehnologii care vor contribui la îmbunătățirea rezultatelor învățării; stabilirea unui **nou obiectiv de conectivitate a UE** cu scopul de a se asigura că toate școlile au acces la internetul de bandă largă ultra rapidă până în 2025.

4. Consolidarea sentimentului de identitate europeană și a sensibilizării față de patrimoniul cultural - educația, cultura și sportul au un rol-cheie în promovarea unei cetățenii active și a valorilor comune în rândul celor mai tinere generații. Inițiative precum Ziua Europei la școală¹³, [Capitalele europene ale culturii](#) sau [Anul European al Patrimoniului Cultural 2018](#), ar trebui să beneficieze de un sprijin reînnoit și să fie dezvoltate pe o scară mai amplă; de asemenea și [Europeana](#) și [Programul Europa creativă](#).

În acest context ar fi necesare: elaborarea unei **Recomandări a Consiliului** privind valorile comune, educația favorabilă incluziunii și dimensiunea europeană a predării; lansarea până în 2020 a unei **strategii #Digital4Culture** în scopul de a se conecta cultura și digitalizarea și de a se utiliza potențialul digital pentru intensificarea efectelor pozitive în plan economic și societal ale culturii; reformarea și consolidarea până în 2025 a **Agendei europene pentru cultură**.

3. POZIȚII ALE ALTOR INSTITUȚII

În ultimul deceniu, Uniunea Europeană a pus la punct și o serie de instrumente cu caracter neobligatoriu care să poată fi folosite de statele membre atunci când formulează politicile naționale în domeniul educației. Din 2000, statele membre cooperează în „[Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării](#)”, care stabilește obiective și etaloane comune.

Educația va continua să fie în prim-planul agendei europene și în 2018. Astfel, la inițiativa dlui Tibor Navracsics, comisar european pentru educație, cultură, tineret și sport, va avea loc la 25 ianuarie 2018, la Bruxelles, prima Reuniune la nivel înalt privind educația. Scopul reuniunii este obținerea unui consens politic privind **combaterea inegalităților** din cadrul și prin intermediul educației.

---

¹³ Ziua Europei la școală reprezintă un bun exemplu despre cum pot studenții intra în contact cu Europa. Începând din 2007, proiectul lansat de cancelarul Angela Merkel cu ocazia președinției germane a Consiliului, oferă studenților din Germania oportunitatea de a cunoaște mai bine Europa. Politicienii de la toate nivelurile, precum și funcționarii din instituțiile europene sunt invitați să viziteze școli și să discute despre Europa.

4. ROMÂNIA

România reafirmă, prin intermediul Ministerului educației naționale, susținerea pentru consolidarea [politicilor europene](#), privind cultura și educația, pentru identificarea de noi modalități de cooperare care să ofere tinerilor competențe lingvistice și digitale necesare pe piața forței de muncă. România susține mobilitatea tinerilor și studenților, învățarea limbilor străine și crearea unui spațiu european al învățământului superior, cu participare voluntară, cu respectarea deplină a autonomiei instituționale la nivelul învățământului superior. De asemenea, o distribuție echilibrată a resurselor este esențială pentru reducerea disparităților existente între regiunile europene. Totodată, România desfășoară [programe](#) de cooperare europeană din fonduri europene comunitare pentru 2014-2020, prin intermediul Ministerului culturii și identității naționale, De asemenea, susține mobilitatea artiștilor și a profesioniștilor din domeniul culturii, în scopul deschiderii spre noi schimburi interculturale și proiecte europene comune, și un program dedicat antreprenorilor tineri și profesioniștilor din domeniul cultural. România subliniază importanța consolidării eforturilor europene de valorificare a potențialului industriilor culturale și creative.

[Programul de Guvernare 2017-2020](#) face referire la accesul către o educație de calitate, egalitate de șanse, modernizarea și corelarea educației cu piața muncii, susținând măsuri de incluziune socială.

Carmen Denisa Ion

15 ianuarie 2018